



CG FUDBAL

SLUŽBENI GLASNIK FUDBALSKOG SAVEZA CRNE GORE

Broj: 23

Godina: XX

Podgorica, 09.07.2025.

SADRŽAJ

Naslov	Strana
1 Odluka o utvrđivanju Liste sudija i kontrolora suđenja za takmičarsku sezonu 2025/2026	2
2 Odluka o utvrđivanju Liste delegata za takmičarsku sezonu 2025/2026	6
3 Uputstvo za rad delegata FSCG i način formiranja delegatske liste i procedure	9

FUDBALSKI SAVEZ CRNE GORE
Odbor za hitna pitanja FSCG
Broj: 2672/1
Podgorica, 09.07.2025.godine

Na osnovu člana 37 Statuta Fudbalskog saveza Crne Gore, Odbor za hitna pitanja FSCG, na sjednici održanoj 09.07.2025.godine, donio je

O D L U K U
o utvrđivanju Liste sudija i kontrolora suđenja za takmičarsku sezonu 2025/2026

I.Ovom Odlukom utvrđuje se Lista sudija i kontrolora suđenja za takmičarsku sezonu 2024/2025, koja glasi:

JEDINSTVENA LISTA ZA SUDIJE

Elitna grupa:

1. Bošković Miloš - Podgorica
2. Vujović Savo - Cetinje
3. Dabanović Nikola - Podgorica
4. Savović Miloš - Podgorica
5. Bešović Miloš - Podgorica
6. Vujisić Dalibor - Podgorica
7. Cvijović Nikola - Budva

Prva grupa:

1. Vođević Nikola - Nikšić
2. Šarac Ivan - Cetinje
3. Knežević Mladen - Berane
4. Odalović Branko - Nikšić
5. Božović Davor – Nikšić

Druga grupa:

1. Bjelica Vladimir - Nikšić
2. Sekulić Manojlo - Podgorica
3. Čupić Marko - Podgorica
4. Ljumović Vasilije - Podgorica
5. Čadenović Lazar - Podgorica
6. Pejović Luka - Podgorica

JEDINSTVENA LISTA ZA POMOĆNIKE

Elitna grupa:

1. Brajović Miodrag - Podgorica
2. Vujović Nikola - Bar
3. Gojković Marko - Nikšić
4. Jovanović Srđan - Bar
5. Paunović Marjan - Berane
6. Radenović Vladislav - Herceg Novi
7. Radulović Nikola - Podgorica
8. Todorović Vladan – Bar

Prva grupa:

1. Došljak Jovan - Berane
2. Šućur Goran - Nikšić
3. Tomašević Igor - Nikšić
4. Savićević Goran - Bar
5. Nelević Miladin - Podgorica
6. Vlahović Miloš - Podgorica
7. Ostojić Vojin - Podgorica
8. Pejović Ivan - Podgorica

Druga grupa:

1. Klačar Ivan - Bar
2. Lješnjak Ivan - Bijelo Polje
3. Dragojević Vasko - Podgorica
4. Obradović Radisav - Podgorica
5. Pepić Mirsad - Tuzi
6. Bulatović Marko - Podgorica
7. Obradović Nikoleta - Berane
8. Krnić Samir - Tuzi
9. Femić Balša - Bijelo Polje
10. Popović Staniša – Podgorica

RAZVOJNA LISTA ZA SUDIJE

Prva grupa:

1. Lalić Miloš - Cetinje
2. Gospić Mladen - Podgorica
3. Čađenović Nenad - Podgorica
4. Minić Martin - Bijelo Polje
5. Goločevac Stefan - Podgorica
6. Kalezić Nikola - Spuž
7. Novović Velimir – Podgorica

Druga grupa:

1. Milošević Mihailo - Cetinje

2. Hajdaragić Sanjin - Bijelo Polje
3. Vidaković Goran - Mojkovac
4. Cimbalević Dejan - Berane
5. Bracanović Miloš - Cetinje
6. Drljević Nikola - Berane

Treća grupa:

1. Bojović Jovica - Nikšić
2. Vidaković Ivan - Mojkovac
3. Radović Marko - Berane
4. Radulović Luka - Budva
5. Radulović Nemanja - Podgorica
6. Čupić Miloš - Podgorica
7. Šulović Amir - Pljevlja
8. Dubak Vaso - Berane
9. Bulatović Luka - Podgorica
10. Dobrović Luka - Podgorica
11. Mirković Bojan - Nikšić
12. Potpara Nikola - Podgorica
13. Radulović Milica - Podgorica
14. Radunović Danilo - Cetinje
15. Stanić Bogdan - Cetinje
16. Spasojević Danilo - Podgorica
17. Baucal Predrag - Danilovgrad

RAZVOJNA LISTA ZA POMOĆNIKE

Prva grupa:

1. Rašović Uroš - Podgorica
2. Ščekić Božidar - Berane
3. Kuloglija Emir - Podgorica
4. Pejović Danilo - Podgorica
5. Bujanja Danilo - Tivat
6. Jovović Tadija - Podgorica
7. Đokić Tadija - Podgorica

Druga grupa:

1. Mihailović Radovan - Podgorica
2. Đokić Vuk - Podgorica
3. Mušović Elvis - Podgorica
4. Čadenović Nikola - Podgorica
5. Maslovar Aleksandar - Kotor

Treća grupa:

1. Bojić Ivan - Nikšić
2. Radulović Lazar - Spuž
3. Stanković Slobodan - Cetinje
4. Četković Nemanja - Ulcinj

5. Ražnatović Dragan - Cetinje
6. Vukićević Miloš - Cetinje
7. Ralević Nemanja - Berane
8. Lukovac Lazar - Podgorica
9. Pavićević Jovana - Podgorica
10. Đikanović Radovan - Nikšić
11. Kljajević Branislav - Danilovgrad
12. Simonović Miljan - Berane
13. Đurašković Nikola - Berane
14. Bošković Ognjen - Berane
15. Petrović Nemanja - Podgorica
16. Rnković Anita - Podgorica
17. Maraš Vidak - Zeta
18. Džuver Aleksa - Podgorica
19. Vidić Milena - Podgorica

LISTA KONTROLORA PRVE LIGE:

1. Drljević Dragiša - Berane
2. Kojović Vladan - Podgorica
3. Mihaljević Goran - Podgorica
4. Radulović Slavko - Podgorica
5. Spasojević Ranko - Podgorica
6. Šaković Dejan - Podgorica
7. Novović Miloš - Podgorica
8. Mllačić Milovan - Podgorica
9. Đukić Milutin - Cetinje

LISTA KONTROLORA DRUGE LIGE:

1. Asović Miloš - Berane
2. Gajević Zoran - Podgorica
3. Pajović Dejan - Podgorica
4. Radunović Veselin - Nikšić
5. Četković Blažo - Ulcinj
6. Cvijović Radenko - Pljevlja
7. Dević Danijel - Bar
8. Vojinović Vojin - Podgorica
9. Bogdanović Ivan - Cetinje

II. Ova odluka stupa na snagu danom donšenja i objavljuje se u "CG Fudbal".

**Predsjednik FSCG,
Dejan Savićević,s.r.**

FUDBALSKI SAVEZ CRNE GORE**Odbor za hitna pitanja FSCG****Broj: 2672****Podgorica, 09.07.2025.god.**

Na osnovu člana 37 Statuta Fudbalskog saveza Crne Gore, Odbor za hitna pitanja FSCG, na sjednici održanoj dana 09.07.2025. godine, donio je

O D L U K U
o utvrđivanju Liste delegata za takmičarsku sezonu 2025/2026

I. Ovom odlukom utvrđuje se Lista delegata za takmičarsku sezonu 2025/2026, koja glasi:

a) Elitna grupa,

Rb.	Ime i prezime delegata Elitne grupe	Grad
	Admir Zejnilović	Berane
	Danko Gogić	Bijelo Polje
	Dejan Ljumović	Podgorica
	Dejan Paunović	Berane
	Goran Dendić	Podgorica
	Marko Bojović	Berane
	Milan Pavićević	Danilovgrad
	Miloš Jovović	Podgorica
	Miodrag Đukanović	Podgorica
	Momčilo Malović	Nikšić
	Nikola Gegaj	Tuzi
	Predrag Đukić	Berane
	Radojica Klačar	Bar
	Saša Bezarević	Pljevlja
	Saša Janković	Podgorica
	Stanko Novaković	Podgorica
	Željko Džarić	Bar
	Zoran Đurićanin	Berane

b) Prva grupa,

Rb.	Ime i prezime delegata Prve grupe	Grad
	Aleksandar Vasecki	Danilovgrad
	Aleksandar Zarubica	Cetinje
	Balša Burić	Podgorica

	Boško Mijanović	Nikšić
	Branko Krivokapić	Nikšić
	Dejan Gluščević	Nikšić
	Dragan Bogićević	Podgorica
	Dražen Jovanović	Bar
	Edin Numanović	Bijelo Polje
	Goran Nenadović	Podgorica
	Haris Mulalić	Rožaje
	Igor Ivanović	Podgorica
	Mijajlo Vujačić	Bar
	Miloš Burić	Danilovgrad
	Miloš Šaranović	Podgorica
	Milorad Petković	Nikšić
	Miodrag Božović	Berane
	Miralem Đešević	Plav
	Nebojša Domazetović	Danilovgrad
	Nikola Pejović	Podgorica
	Nikola Savović	Podgorica
	Novica Milović	Nikšić
	Radoje Nenadović	Cetinje
	Radojica Grdinić	Danilovgrad
	Radoš Ilinčić	Podgorica
	Radovan Tomović	Mojkovac
	Sabahudin Bekto	Pljevlja
	Siniša Jaćimović	Podgorica
	Srđan Korać	Podgorica
	Vladimir Popović	Nikšić
	Željko Krstajić	Podgorica

c) Druga grupa

Rb.	Ime i prezime delegata Druge grupe	Grad
	Aleksandar Rakočević	Podgorica
	Aleksandar Ščekić	Berane
	Aneli Franca	Podgorica
	Asim Kujović	Tivat
	Bajko Vučićević	Podgorica
	Boban Brnović	Podgorica
	Bojan Burić	Podgorica
	Boris Rebronja	Nikšić
	Danilo Kuč	Bar
	Dejan Kovinić	Podgorica
	Dejan Vuković	Podgorica
	Đorđije Mirković	Nikšić
	Drago Bošković	Mojkovac

	Evelin Hasanović	Bijelo Polje
	Filip Terzić	Podgorica
	Filip Vujošević	Podgorica
	Igor Janković	Kotor
	Igor Peličić	Zeta
	Ivan Šutović	Bijelo Polje
	Lakić Šuković	Herceg Novi
	Lazar Macanović	Bar
	Marko Roganović	Danilovgrad
	Milan Delić	Podgorica
	Milan Joksimović	Podgorica
	Miloš Golubović	Nikšić
	Mirko Đurović	Danilovgrad
	Nebojša Petrović	Podgorica
	Nebojša Rakočević	Podgorica
	Nikola Pavićević	Danilovgrad
	Nikola Dragičević	Herceg Novi
	Nikola Zeković	Nikšić
	Petar Gurešić	Bijelo Polje
	Predrag Bušković	Bar
	Ranko Peruničić	Podgorica
	Saša Radonjić	Podgorica
	Stefan Kruščić	Podgorica
	Vladimir Bakrač	Podgorica
	Vladimir Leković	Podgorica
	Zamo Balić	Podgorica
	Željko Ivanović	Podgorica
	Željko Kadović	Budva

II. Ova odluka stupa na snagu danom donšenja i objavljuje se u "CG Fudbal".

**Predsjednik FSCG,
Dejan Savićević,s.r.**

U P U T S T V O

ZA RAD DELEGATA FUDBALSKOG SAVEZA CRNE GORE I NAČIN FORMIRANJA DELEGATSKE LISTE I PROCEDURE

Na osnovu Propozicija takmičenja za prvenstvo Prve i Druge CFL, kao i Omladinske, Kadetske, Pionirske, Ženske i Futsal lige Crne Gore Komisija za takmičenje Fudbalskog saveza Crne Gore, na sjednici održanoj dana 03.07.2025. godine, donijela je:

U P U T S T V O

ZA RAD DELEGATA FUDBALSKOG SAVEZA CRNE GORE

UVOD

Fudbalski savez Crne Gore (u daljem tekstu: FSCG) u čijem sastavu se nalazi Komisija za takmičenje, svojim ukupnim radom i mnogim aktivnostima uključen je u savremene evropske i svjetske tokove i na taj način želi da unaprijedi mnogobrojne segmente rada koji su vezani za uspješnu organizaciju i tok fudbalske igre na stadionima u Crnoj Gori. Fudbalski savez Crne Gore, kao i drugi nacionalni fudbalski savezi koji su članovi UEFA, nastoji da kroz svoj sveobuhvatni rad bude savremena organizacija, sa precizno utvrđenim pravilima ponašanja i djelovanjem, bez kreiranja bilo kojeg vida improvizacija.

Delegatska funkcija u savremenom fudbalu ima izuzetno mjesto i od velikog je značaja za uspješno funkcionisanje organizacije jedne fudbalske utakmice. Zato FSCG preko Komisije za takmičenje želi da osigura da delegati i delegatska funkcija u crnogorskom fudbalu još više dobiju na značaju i da se unaprijedi njihova efikasnost. Samim tim izradom ovog uputstva teži se da ono bude od velike pomoći delegatima u vršenju ove odgovorne funkcije u sistemu fudbalskog sporta u Crnoj Gori. U takmičenjima Prve, Druge, Omladinske, Kadetske, Pionirske, Ženske i Futsal lige, kao i u završnom takmičenju za Kup Crne Gore i Baraž utakmicama, gdje se igra veliki broj utakmica, a među njima i utakmica povećanog bezbjednosnog - visokog rizika, koje zahtijevaju posebne mjere, naročito u bezbjednosno-sigurnosnoj oblasti.

Jedno od glavnih opredjeljenja u politici UEFA je da na fudbalskim utakmicama ne smije biti nasilja, rasne i bilo koje druge vrste diskriminacije. Fudbalski savez Crne Gore naravno potpuno podržava takvu politiku i zato jedan od glavnih zadataka svakog delegata treba da bude maksimalno angažovanje u sprovođenju ovih principa. Takođe, mora se nastojati da se ponašanje navijača na utakmicama (posebno "visokog rizika") popravi, a naročito da se sa stadiona eliminiše upotreba pirotehničkih sredstava.

Svim delegatima i ostalim službenim licima želimo mnogo uspjeha u obavljanju predstojećih odgovornih zadataka.

KOMISIJA ZA TAKMIČENJE FSCG

I – ODGOVORNOST NA STADIONIMA NA KOJIMA SE IGRA UTAKMICA

Odgovornost na stadionima na kojima se igra utakmica podijeljena je između raznih službenih lica, i to:

1. Delegat utakmice

Delegat utakmice je odgovoran za nadzor nad cjelokupnom organizacijom utakmice i osigurava da svaka utakmica protekne u skladu sa propozicijama takmičenja i drugim pravilnicima FSCG, a naročito aktima koja regulišu bezbjednost i sigurnost unutar i izvan stadiona prije, za vrijeme i nakon završetka utakmice. Delegat svoju funkciju obavlja u ime FS Crne Gore i kao takav je nadređen svim ostalim službenim licima na utakmici, odnosno ima vrhovni nadzor u vezi organizacije utakmice.

Od delegata utakmice se očekuje da tokom obavljanja delegatske dužnosti pokaže sledeće karakteristike:

- da profesionalno obavlja svoju dužnost i da kroz svoje djelovanje čuva ugled organizacije koju predstavlja-FS Crne Gore,
- da bude otvoren za saradnju sa ostalim učesnicima u organizaciji utakmice i da u obavljanju svog posla potencira dijalog i komunikaciju,
- da pokaže da je glavno lice na utakmici i da donosi odgovarajuće odluke kada je to potrebno.
- da na utakmice dolazi isključivo sam (bez prijatelja, djece, rođaka ili drugih sportskih radnika)
- da ne traži karte za utakmicu od kluba domaćina za bilo koga, niti da traži da domaćin obezbijedi ulazak na stadion za bilo koga ko nije službeno na utakmici,
- da se uzdrži od komentarisanja igre ekipa, sastava, prethodnih utakmica predmetnih klubova,
- da se uzdrži od kritikovanja rada organa FSCG i(ili) UEFA ili FIFA,
- da ne postavlja slike i komentare sa utakmica na kojima je bio delegat na društvenim mrežama,
- da izbjegava komentare koji mogu da budu shvaćeni kao politički, vjerski ili nacionalni,
- da izbjegava šale koje mogu biti protumačene pogrešno;

2. Predstavnik kluba domaćina (Meč koordinator) koji pomaže delegatu

Klub domaćin je dužan da odredi kompetentno lice koje će tokom obavljanja funkcije delegata biti stalno uz njega i pomoći mu u boljoj komunikaciji na stadionu.

3. Kontrolor suđenja

Kontrolor suđenja je odgovoran za ocjenjivanje sudija, a tokom trajanja utakmice nalazi se na tribini, odakle ima najbolji mogući pregled događaja na terenu.

Dužnosti kontrolora suđenja i specijalnih kontrolora suđenja regulisani su posebnim Pravilnikom.

4. Komesar za bezbjednost sa svojim članovima

Komesar za bezbjednost FSCG ili članovi te komisije, ukoliko su određeni da prisustvuju utakmici u svojstvu specijalnog kontrolora za bezbjednost, dužni su da pruže svu neophodnu pomoć delegatu u pitanjima koja se tiču bezbjednosti i sigurnosti na stadionu i oko njega, kao i da sarađuju sa organizatorima utakmice po ovim pitanjima. U svom radu sarađuju sa komesarima za bezbjednost klubova na određenim utakmicama.

Dužnosti Komesara za bezbjednost regulisani su posebnim Pravilnikom.

5. Sudija

Sudija, zajedno sa svojim pomoćnicima, je ovlašćen da primenjuju Pravila igre. U slučaju ozbiljnog narušavanja bezbjednosti i sigurnosti na stadionu, može obavljati konsultacije sa delegatom utakmice. Utakmice Prve i Druge lige sude četvorica sudija.

6. Predstavnik kluba

Klub je dužan da odredi zvaničnog predstavnika, u skladu sa odredbama Pravilnika o takmičenju FSCG i propozicijama takmičenja.

Na utakmicama stalnog takmičenja, klub mora odrediti zvaničnog predstavnika sa pisanim ovlaštenjem kluba i izdatom licencom. Predstavnik kluba može biti lice koje ispunjava sljedeće uslove:

- Da je stariji od 18 godina,
- Da na utakmici/takmičenju ne obavlja ni jednu drugu funkciju/dužnost,
- Da je prikladno odjeven,
- Da posjeduje odgovarajuću licencu.

Predstavnik kluba na utakmici stalnog takmičenja ima prava i dužnosti:

- da delegatu utakmice najkasnije 60 minuta prije početka utakmice dostavi spisak igrača koji će nastupiti na utakmici, kao i spisak rezervnih igrača,
- da delegatu najkasnije 60 minuta prije početka utakmice, dostavi spisak igrača unesenih u COMET sistem koji će nastupiti na utakmici, spisak rezervnih igrača kao i službenih lica,
- da učestvuje u utvrđivanju identiteta igrača,
- da poslije utakmice izvrši uvid, ukoliko nema primjedbi potpiše zapisnik, a ukoliko ih ima da u prisustvu delegata unese primjedbe u posebnu rubriku,
- predstavnik kluba domaćina dužan je da za vrijeme trajanja utakmice bude u neposrednoj blizini delegata radi pružanja pomoći u pogledu otklanjanja eventualnih nedostataka koji su smetnja za normalno odigravanje utakmice,
- Predstavnik kluba ne može obavljati druge poslove koji nisu predviđeni ovim članom kao i opštim aktima i propozicijama takmičenja,
- da obavlja i druge poslove predviđene opštim aktima i propozicijama takmičenja.

Predstavnik kluba ne može biti trener ekipe koji je dobio licencu za vođenje tog tima u toj takmičarskoj sezoni, niti trener koji je u toj takmičarskoj sezoni dobio licencu za vođenje tima drugog kluba.

7. Redari

Klub je dužan da za svaku utakmicu angažuje određeni broj redara (zaštitarske službe), a u skladu sa obavezama iz Zakona o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama, Pravilnika o bezbjednosti i sigurnosti, kao i odgovarajućim odredbama Zakona o zaštiti lica i imovine. Redari su zaduženi za očuvanje reda, bezbjednosti i sigurnosti na stadionu i štite učesnike utakmice, kao i imovinu koja se nalazi na stadionu. Tokom obavljanja svoje dužnosti moraju imati odgovarajuća obilježja (markere iste boje ili uniformu), koja lako mogu da budu identifikovana.

10. Direktor stadiona

Lice koje je odgovorno za cjelokupno stanje infratrukture na stadionu na kome se igra utakmica.

II – OSNOVNI PRINCIPI

Delegat FSCG na utakmicama Prve, Druge, Omladinske, Kadetske, Pionirske, Ženske i Futsal lige, kao i u završnom takmičenju za Kup Crne Gore i Baraž utakmicama, mora uvijek pokazivati kompletnu **objektivnost i neutralnost** i sve njegove akcije u obavljanju delegatske funkcije moraju počivati na tom principu. Delegatska funkcija mora se obavljati u skladu sa propisima FSCG i ovim Uputstvom, uz dijalog i komunikaciju sa svim akterima koji učestvuju u organizaciji utakmice. Delegat je dužan da čuje mišljenje i drugih ali i da donosi odluke u momentima kada se to od njega zahtijeva. On je službeni predstavnik FSCG na utakmicama i svoj izvještaj podnosi FSCG ili organu kome je FSCG povjerio rukovođenje takmičenjem (Komisija za takmičenje FSCG). Delegat na utakmicama djeluje u ime FSCG, a radi što boljeg obavljanja svoje dužnosti može kontaktirati sa Stručnom službom FSCG ili Komisijom za takmičenje FSCG kome je povereno rukovođenje takmičenjem.

Službena lica FSCG kao i sva druga službena lica kluba domaćina koja se nalaze na stadionu, podređena su delegatu FSCG.

Delegat (a i sva druga službena lica imenovana od strane FSCG), se moraju ponašati profesionalno, imajući stalno u vidu da njihove radnje i riječi prema svim akterima fudbalske utakmice, mogu imati pozitivne ili negativne efekte na opšti imidž i ugled FSCG. U vrijeme kada razne društvene mreže predstavljaju značajan vid komunikacije, mora se obratiti pažnja na njihovo korišćenje, odnosno komentarisanje i objave. Službena lica FSCG ne mogu komentarisati timove, igrače, rad FSCG, kao ni postavljati slike igrača ili djelova stadiona koje su napravljene prilikom obavljanja službene dužnosti za FSCG. Prilikom obavljanja dužnosti dužni su da podržavaju propise i politiku FSCG.

Delegat tokom obavljanja svoje funkcije od kluba domaćina ne smije primati nikakve poklone, izuzev suvenira, kao što su značke ili zastavice sa znamenjima kluba domaćina. Delegat od kluba domaćina ne smije tražiti besplatne ulaznice za prijatelje ili članove porodice.

Delegat ne smije kontaktirati sa predstavnicima medija i davati izjave povodom utakmice na kojoj je obavljao službenu dužnost. Izjave se mogu dati samo na osnovu posebnih instrukcija, odnosno dozvola FSCG.

III – DELEGIRANJE

Lista delegata FSCG za određenu takmičarsku sezonu utvrđuje se posebnom odlukom Izvršnog odbora FSCG na predlog Komisije za Takmičenje FSCG. Delegiranje delegata (za pojedinačne utakmice) vrši nadležni organ FSCG (Komisija za takmičenje FSCG). Obaveštenje o delegiranju, delegat mora dobiti od 3 do 5 (pet) dana pred odigravanje konkretne utakmice i to putem elektronske pošte ili preko COMET Sistema. Ukoliko nije u mogućnosti da u određenom terminu obavi službenu funkciju, delegat je dužan da o tome odmah obavijesti organ koji ga je delegirao (Komisiju za takmičenje FSCG). Ukoliko zbog opravdanih nepredviđenih okolnosti, delegat koji je prvobitno prihvatio funkciju, nije u mogućnosti da istu obavi, dužan je da o tome **odmah obavijesti** organ koji ga je delegirao.

Na početku svake takmičarske sezone delegati će od strane FSCG (Komisije za takmičenje FSCG) biti upoznati sa svim relevantnim-važećim propisima FSCG, kao i drugim dokumentima, koji će im biti neophodni za pravilno obavljanje svoje funkcije. Tokom sezone, Komisija za takmičenje FSCG će delegatima dostavljati sve eventualne izmjene i dopune navedenih propisa, kao i druge nove akte koje mogu unaprijediti rad delegata. Sva navedena dokumenta delegatima su dostupna na zvaničnoj internet prezentaciji Fudbalskog saveza Crne Gore: **www.fscg.me** ili na **COMET Sistemu**.

Delegati su dužni da obezbijede digitalne foto aparate ili odgovarajuće savremene mobilne telefone sa video kamerom, koje će koristiti tokom obavljanja delegatske funkcije za potrebu snimanja incidentnih situacija i propusta u organizaciji same utakmice.

Delegat FSCG, prilikom obavljanja službene dužnosti, dužan je da nosi akreditaciju sa natpisom „Delegat FSCG-Sezona 2024/2025“, koja će mu, prije početka takmičenja biti dostavljena od strane Komisije za takmičenje FSCG. Takođe, mora biti u odijelu sa košuljom i jednobraznom kravatom FSCG. Tokom toplijeg vremena može se koristiti samo košulja sa kravatom ili polo majica bez kravate (Nosi se isključivo odijelo, kravata, košulja, polo majica i jakna dobijena od strane FSCG). Lična garderoba kao što su (kaput, jakna, odijelo, košulja, majica, kravata, patike nisu dozvoljene osim ako za to nije dobijena prethodna saglasnost Komisije). U zimskim uslovima dozvoljeno je nošenje kape (bez obilježja) i rukavica. Prilikom nošenja odijela delegat je dužan prilagoditi cipele sa odjećom.

Tokom obavljanja delegatske funkcije na stadionu, kao i svim drugim službenim licima na utakmici, delegatu je zabranjeno pušenje.

IV- PRIPREME, PUTOVANJE, OSIGURANJE

Pripreme delegata za konkretnu utakmicu naročito podrazumijevaju proučavanje ovog Uputstva, propozicija takmičenja i drugih važećih pravilnika, kao i svih drugih relevantnih podataka vezanih za odigravanje konkretne utakmice. Za sve informacije i dodatna pojašnjenja može se obratiti Komisiji za takmičenje FSCG.

Za utakmice povećanog bezbjednosnog rizika i utakmica gdje se očekuje organizovan odlazak navijača i navijačkih grupa, delegat je dužan putem mejla blagovremeno ostvari komunikaciju sa predstavnicima klubova, kako bi raspolagao sa konkretnim informacijama i činjenicama koje se odnose na konkretnu utakmicu. U tom dijelu delegat isključivo prikuplja konkretne informacije (broj navijača, način i vrijeme dolaska i sl.) bez ukazivanja klubu domaćinu na konkretne okolnosti koje se odnose na način obezbjeđenje broj angažovanih pripadnika obezbjeđenja kao i preduzimanja drugih mjera i radnji.

Delegat mora biti na stadionu gdje se odigrava utakmica za koju je delegiran, **najkasnije 120 minuta prije početka utakmice za utakmice Prve i Druge lige (kao i utakmica završnice Kupa i Baraža), odnosno 90 minuta za sve ostale utakmice.** Od mjesta stanovanja do mjesta gdje se igra utakmica mora putovati sam (bez članova porodice, drugova, poznanika, prijatelja i sl.)

V – DUŽNOSTI NA STADIONU

Po dolasku na stadion gdje se odigrava utakmica, delegat je dužan da odmah uspostavi kontakt sa predstavnicima kluba domaćina-organizatorima utakmice (meč koordinatorom) i da od njih dobije sva relevantna obavještenja koja se tiču organizacije utakmice, a naročito sprovođenja odredbi iz Pravilnika o bezbjednosti i sigurnosti FSCG. Ukoliko je u pitanju utakmica visokog rizika, zajedno sa Komesarom za bezbjednost FSCG i predstavnicima domaćina (Predstavnik i Komesar za bezbjednost kluba), osvrnuće se na prethodno ostvarenu komunikaciju sa klubom na okolnosti organizovanog dolaska navijača kao i svim pojedinostima, kako bi u odnosu na prethodno dobijene informacije usaglasio trenutne činjenice i saznanja koja se odnose na organizovan dolazak navijača, kao i ponašanje navijača prilikom dolaska na stadion. Takođe, po dolasku Predstavnika gostujućeg kluba i Komesara za bezbjednost, nastaviće sa komunikacijom u dijelu dobijanja relevantnih podataka koji se odnose na dolazak navijačke grupe gostujućeg kluba.

U skladu sa odgovarajućim propisima-propozicijama, **po potrebi** delegat će pregledati sportske legitimacije igrača i da li imaju uredne ljekarske preglede, licence trenera, obilježnost-markere službenih lica na utakmici i dr.

Delegat će izvršiti pregled svlačionica, prostorije za rad delegata i svlačionicu sudija, kao i terena i tribina. Naročitu pažnju treba posvetiti stanju terena, obilježnosti kao i svim drugim sadržajima i oznakama na istom, lokaciji medicinske službe-nosila, poziciji sanitetskog vozila i vozila za protiv požarnu zaštitu, poziciji TV kamera, panoima za reklamiranje, VIP loži, poziciji 4. sudije, pozicije fotoreportera, zastavama na jarbolu i sl. Sve propuste u ovom smislu, delegat će navesti u svom delegatskom izveštaju. Tom prilikom dužan je definisati svoju poziciju tokom utakmice u odnosu na konfiguraciju tribina.

Delegat će zajedno sa Komesarom za bezbjednost kluba domaćina obići stadion i teren i sagledati da li su svi bezbjednosno-sigurnosni elementi ispunjeni. Delegat treba da sagleda i način ulaska gledalaca na stadion, odnosno da li se vrše predviđene kontrole, pretres, oduzimanje opasnih predmeta i sl. Naročitu pažnju treba posvetiti uslovima u sektoru za navijače gostujućeg tima (dolazak na stadion, razdvajanje, kontrola ulaznica, pretres, punktovi za osvježanje, sanitarne prostorije, izlazi za slučaj opasnosti i dr.). U skladu sa zakonskim odredbama, naročito treba da provjeri da li se na stadionu poštuje zabrana točenja alkoholnih pića, kao i način distribucije osvežavajućih pića (mogu se prodavati samo u plastičnim čašama ili flašicama - bez poklopaca). Sva zapažanja je neophodno foto-dokumentovati.

Delegat je dužan da ostvari komunikaciju i sa predstavnicima gostujućeg kluba, da sagleda da li imaju nekih problema i pitanja i da im, ukoliko je to u skladu sa propisima, pomogne u rješavanju istih.

Delegat će provjeriti uslove za rad predstavnika medija i ukoliko ima problema, nastojati da kroz kontakte sa predstavnicima kluba domaćina ta pitanja budu riješena.

VI – AKTIVNOSTI NA DAN UTAKMICE

U slučaju da Komisija za bezbjednost i sigurnost proglasi određenu utakmicu kao utakmicu visokog rizika, **kao i da se mogu očekivati posebni problemi u njenoj organizaciji**, Komisija za takmičenje FSCG u saradnji sa Komisijom za bezbjednost i sigurnost FSCG mora zakazati poseban sastanak, na kojem će se razmatrati sva organizaciono-tehnička i bezbjednosna pitanja vezana za konkretnu utakmicu. Sastanak će se održati na dan utakmice, u prijedpodnevnim časovima (**preporučuje se u 10,30 časova**). Pored predstavnika oba kluba (uključujući i komesare za bezbjednost), sastanku prisustvuju i komesari za bezbjednost FSCG, predstavnici policije, vatrogasne službe i prve pomoći, kao i direktor stadiona. Komisija za takmičenje FSCG, u saradnji sa Komesarom za bezbjednost i sigurnost, obavještava klubove i druge subjekte o potrebi, mjestu i vremenu održavanja ovakvog sastanka.

Delegat FSCG predsjedava sastankom i utvrđuje dnevni red. Osnovna svrha ovog sastanka je da se razmijene sve informacije koje su od značaja za uspješno organizovanje utakmice i da ukoliko postoje neki problemi pronađe način da se oni prevaziđu. Klub domaćin je dužan da pripremi što je moguće više informacija za sastanak. Na sastanku treba diskutovati o svim mjerama koje će organizator utakmice preduzeti, a u skladu sa odredbama Zakona o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama i Pravilnika o bezbjednosti i sigurnosti na fudbalskim utakmicama FSCG.

1. Početak utakmice

Utakmica mora početi tačno na vrijeme, kako je utvrđeno rasporedom takmičenja, odnosno odlukom takmičarskog organa. Samo u slučaju ekstremnih situacija može se razmatrati odlaganje utakmice. Početak utakmice može se odložiti samo poslije konsultacija delegata, rukovodioca obezbjeđenja iz Uprave policije na stadionu i sudije. Poslednju riječ po ovom pitanju daje sudija.

Ako u roku od 15 minuta od vremena određenog za početak utakmice ne nastupi jedan tim sa potrebnim brojem igrača, sudija će saopštiti kapitenu drugog tima da se utakmica neće održati. Izuzetno, u slučaju da tim nije mogao da nastupi usled više sile, sudija će sačekati i nešto duže ali pritom će voditi računa o tome da li utakmica može da se završi na vrijeme i u regularnim uslovima.

Od izuzetnog je značaja da svaka utakmica počne u predviđenom terminu, jer se na taj način poštuju ugovori sa nosiocem TV prava koji prenosi utakmice, kao i da se proklamuju univerzalni principi sportskog ponašanja i uvažavanja prema svim učesnicima utakmice. Svako neopravdano kašnjenje početka utakmice duže od 1 (jednog) minuta mora biti navedeno u delegatskom izveštaju, sa jasnim naznakama iz kojih razloga je do toga došlo. Isto se odnosi i na kašnjenje početka drugog poluvremena. Delegat će u izveštaju navesti da li je do kašnjenja došlo krivicom jednog ili oba tima (duži ostanak u svlačionici i sl.).

2. Dolazak na stadion delegata i sudija

Delegat mora biti na stadionu gdje se odigrava utakmica za koju je delegiran, **najkasnije 120 minuta prije početka utakmice za utakmice Prve i Druge lige (kao i utakmica završnice Kupa i Baraža), odnosno 90 minuta za sve ostale utakmice o čemu je po dolasku na stadion dužan upoznati Komisiju za takmičenje FSCG**. Sudije moraju biti na stadionu najkasnije 90 minuta pre početka utakmice.

3. Neodigravanje ili prekid utakmice

U ovakvim slučajevima primjenjivaće se odredbe iz Pravilnika o takmičenju FSCG i propozicija odgovarajućeg takmičenja.

U slučaju da je odigravanje utakmice pod znakom pitanja iz bilo kog razloga/ili je utakmica prekinuta, potrebno je odmah obavijestiti Komisiju za takmičenje FSCG!!!

4. Navijači gostujućeg kluba

Delegat FSCG mora od organizatora utakmice dobiti informaciju na kom dijelu (sektoru) stadiona će se nalaziti navijači gostujućeg kluba, koliko je ulaznica odvojeno za njihove potrebe i koje se mjere preduzimaju da bi se garantovala njihova bezbjednost prije, za vrijeme i poslije utakmice. Ove informacije omogućit će delegatu da identifikuje navijačke grupe u slučaju incidenata na stadionu.

5. Produžeci na utakmici, izvođenje udaraca sa tačke za kazneni udarac koji će odrediti pobjednika

Na utakmicama gdje je za utvrđivanje pobjednika potrebno da se izvode udarci sa tačke za kazneni udarac ili da se igraju produžeci, primjenjuju se odredbe odgovarajućih pravilnika, odnosno propozicija.

Sudija odlučuje koji gol će koristiti za izvođenje udaraca sa tačke za kazneni udarac (bezbjednosno-sigurnosni razlozi, stanje terena, osvetljenje i sl.). U slučaju da oba gola zadovoljavaju uslove, odluka će se, uz prisustvo kapitena timova, donijeti bacanjem novčića (pismo/glava). Drugo bacanje novčića odrediće koji će tim prvi izvoditi jedanaesterce.

6. Sportska oprema igrača i članova stručnog štaba

Timovi moraju nastupati u opremi jasno različitih boja, tako da igrači mogu biti jasno identifikovani od sudije, navijača i TV gledalaca. Golmani moraju nastupiti u opremi koja je različita od boja timova i opreme sudija.

Klub domaćin ima pravo da nastupa u svojoj osnovnoj boji, a gostujući tim je dužan da to poštuje. Gostujući tim je dužan da na utakmicu krene i sa rezervnom opremom, kako bi u slučaju kolizije boja i odluke sudije mogao da se prilagodi situaciji.

Klub može nastupati samo u opremi koju je prijavio prije početka prvenstva ili u kombinaciji boja opreme koju je prijavio organu koji vodi takmičenje.

Sportska oprema ne smije da sadrži bilo koju vrstu političkih, vjerskih ili ličnih slogana, izjava ili slika. Igrači ne smiju da otkrivaju djelove opreme koje nose ispod obavezne opreme (dresova), a koji sadrže političke, vjerske, lične slogane, izjave ili slike ili reklamiranje logotipa proizvođača opreme.

7. Instrukcije predstavnicima klubova

Tokom kontakata sa predstavnicima klubova (prilikom dolaska delegata na stadion, obilaska stadiona, službeni sastanak u slučaju utakmice visokog rizika i sl.), delegat će zatražiti od njih da osiguraju da se igrači i službena lica klubova ponašaju u duhu fer pleja i sportski. Svako narušavanje ovakvog ponašanja može proizvesti ozbiljne disciplinske posledice po prekršiće i sam klub.

8. Pomoć sudijskom timu prije utakmice

Delegat je dužan da sudijama pruži svu moguću pomoć, a koja se kreće u okvirima njegove nadležnosti. Nastojati će da se sudijski tim priprema za utakmicu u miru i da mu se na taj način omogući neophodna koncentracija. Iz tih razloga predočiće organizatorima utakmice da preduzmu sve neophodne mjere kako bi spriječili neovlašćena lica da priđu svlačionici u kojoj se nalaze sudije.

9. Mjesto delegata na stadionu

Za vrijeme utakmice delegat FSCG, mora da ima obezbijeđeno sjedište u VIP loži ili na klupi između dvije klupe za rezervne igrače, koje će mu omogućiti najbolji mogući pogled na teren i ostale djelove stadiona - tribine i sl.

Delegatu se savjetuje da upozna put od VIP lože do sudijske svlačionice i terena, kako bi, ukoliko za to bude potrebe, na najbrži način i bez odlaganja stigao do terena ili svlačionice.

10. Belješke tokom utakmice

Za rad delegata od apsolutno ključne važnosti je da tokom utakmice pravi belješke o svim važnim trenucima na utakmici, koje će mu kasnije biti od pomoći prilikom pisanja delegatskog izvještaja. Delegatova zapažanja i belješke su od izuzetne važnosti, naročito u slučajevima kada zbog razvoja situacije na terenu sudija i njegovi pomoćnici, nisu mogli da primijete šta se dogodilo. To se prvenstveno odnosi na događaje van terena za igru, ali svakako i na situacije kada se pojedini prekršaj igrača desio iza leđa sudije ili u slučaju opšte gužve na terenu, kada jedno lice ne može samostalno sagledati sve događaje.

Belješke će se praviti o svakom incidentu tokom utakmice, uključujući i detalje kao što su: vrijeme kada se incident dogodio, vrijeme trajanja incidenta, čiji navijači su uključeni u incident i broj izgrednika, opis prirode incidenta i posledice po utakmicu, upotreba pirotehničkih sredstava (vrsta, broj, gdje su upotrijebljeni, da li je neko pogođen i sl.), opis reakcije redarske službe i drugih odgovornih službi i dr.

Delegat će sa svojom digitalnim foto aparatom/savremenim mobilnim telefonom napraviti fotografije ili video zapis incidentnih situacija na terenu i oko njega (korišćenje pirotehnikе, utrčavanje gledalaca na teren, fizički sukob, politički, rasistički ili uvredljivi transparenti, sukobi na tribinama, nesportsko ponašanje igrača, oštećenja na stadionu i dr.) i priključiti ih svom delegatskom izveštaju.

U slučaju prekida utakmice o tome odmah obavijesti Predsjednika Komisije za takmičenje FSCG.

11. Poluvrijeme

Delegat može iskoristiti pauzu u poluvremenu da ode do sudijske svlačionice i razgovara sa sudijama o određenim dešavanjima iz prvog poluvremena. Načelno, delegat se ne smije miješati u sudijska pitanja i mora nastojati da sudije ne ometa u koncentraciji za nastavak utakmice. Isto se odnosi i na razgovor sa predstavnicima oba kluba ili sa organizatorom utakmice. Za vrijeme poluvremena delegat, zavisno od njegove procjene, može ostati na svom mjestu gdje je bio tokom utakmice i posmatrati šta se dešava na tribinama ili otići do svlačionice i sagledavati događanja u restriktivnom prostoru.

12. Intervjui

Delegat prema predstavnicima medija treba da ima rezervisan stav i zabranjeno mu je da daje bilo kakve komentare u vezi sudija i njihovih odluka na utakmici, kao i drugih događaja na utakmici.

Delegat ne smije iznositi bilo kakve stavove (špekulacije) o mogućim disciplinskim kaznama koje mogu da izreknu nadležni organi, a povodom incidenata koji su se desili prije, tokom ili poslije utakmice, niti to može navoditi u svom delegatskom izveštaju.

13. Dokazi

U slučaju posebnog ili određenog ozbiljnog incidenta, delegat će nastojati da prikupi što je moguće više dokaza, a koji će biti od značaja za kasniji rad nadležnih disciplinskih organa. Na primjer, to može biti predmet kojim je pogođen sudija, igrač ili drugo službeno lice (upaljač, plastična flaša, novčić i sl.), kao i sačinjavanje fotografija i video zapisa tokom određenih incidenata. Delegat, takođe može tražiti izveštaj-mišljenje predstavnika policije na stadionu i to priključiti svom izveštaju.

14. Dužnosti nakon završetka utakmice

Nakon završetka utakmice delegat neće napustiti svoje mjesto u VIP loži (odnosno poziciju na sredini terena), sve dok se sudije i svi igrači oba tima ne budu vratili u svlačionice. Posmatra se situacija na terenu i da li postoji neki konflikt između igrača ili igrača i sudija. Zavisno od atmosfere i događaja za vrijeme utakmice, savjetuje se delegatu

da posmatra odlazak gledalaca sa stadiona (bar jedno vrijeme), kako bi bio siguran da je sve u redu i da se gledaoci bezbjedno razilaze.

Nakon toga, delegat odlazi do zone gdje su svlačionice, sagledava situaciju u tom sektoru i ukoliko je sve u redu odlazi u sudijsku svlačionicu. U razgovoru sa sudijama sravnjuje-usaglašava podatke o izmjenama tokom utakmice, dodijeljenim žutim i crvenim kartonima (i razlozima za njihovo dodjeljivanje) i diskutuje o eventualnim incidentima tokom utakmice. Sa sudijskim timom može razmijeniti mišljenje o ponašanju igrača i službenih lica na klupi za rezervne igrače i dodatnoj tehničkoj klupi.

U slučaju da se posle utakmice vrši doping kontrola, delegat je dužan da doktoru koji vrši kontrolu, pruži svu moguću podršku.

Delegat zatim odlazi u delegatsku prostoriju, gdje u miru i samostalno sumira činjenice koje su relevantne za delegatski izveštaj. Uz prisustvo predstavnika klubova kompletira zapisnik sa utakmice, čiji obrazac je dostupan preko informacionog sistema COMET, a koji predstavlja zvaničnu platformu za izradu zapisnika i izveštaja sa utakmice. U delegatskoj prostoriji pored delegata može biti i posmatrač suđenja, kao i lica koje delegat pozove da bi mu dali podatke koji su relevantni za njegov izveštaj.

Delegat, takođe treba da se uvjeri da su sudije i igrači oba tima u mogućnosti da bezbjedno napuste stadion, bez ikakvih poteškoća. Ukoliko u tome ima nekih smetnji i poteškoća, delegat će sa organizatorima utakmice nastojati da se takve situacije prevaziđu.

Delegat u svom izveštaju apsolutno mora da navede sve incidente koji su se dogodili prije, za vrijeme i poslije utakmice, kao i sve žute i crvene kartone koje je sudija dodijelio igračima oba tima.

Delegat je dužan da svoj izveštaj sa utakmice sačini odmah po završetku utakmice, odnosno najkasnije u roku od 24 časa od završetka utakmice ukoliko su se na utakmici desili veći incidenti, zbog čega je za sačinjavanje izveštaja neophodno više vremena. Izveštaj se dostavlja sa svom pratećom dokumentacijom.

Ukoliko je na stadionu došlo do ozbiljnih incidenata i kao posledica toga značajnijih oštećenja na konstrukciji stadiona, delegat mora i o tome sačiniti detaljan izveštaj, koji će dopuniti sa dodatnim fotografijama-video zapisom i priložiti ih uz izveštaj. Ovakvi izveštaji i fotografije pomoći će u postupku donošenja odluka nadležnih disciplinskih organa.

Prije napuštanja stadiona, nakon što se zahvali organizatorima utakmice, ukoliko je to potrebno, može im dati kratke preporuke za bolje organizovanje budućih utakmica.

VII - ZADACI POSLIJE ZAVRŠETKA UTAKMICE I DELEGATSKI IZVEŠTAJ

Nakon završetka utakmice delegat ima sledeće aktivnosti:

- u principu ne napušta teren sve dok sudije i svi igrači oba tima bezbjedno ne odu u svlačionice. Takođe posmatra kako gledaoci napuštaju tribine (naročito u situaciji kada se mogu očekivati incidenti),
- odlazi u sudijsku svlačionicu gdje sa sudijama diskutuje o incidentima koji su se dogodili tokom utakmice, proverava sa sudijama detalje u vezi zamjena igrača i dodijeljenim žutim/crvenim kartonima, dobija mišljenja sudija u vezi ponašanja igrača i tehničkih lica na klupama za rezervne igrače,
- proverava stanje stadiona-tribina ukoliko je došlo do nekih oštećenja i fotografiše iste,
- ukoliko je utakmici prisustvovao komesar za bezbjednost FSCG ili njegovi članovi u razgovoru sa istim razmjenjuje informacije u vezi bezbjednosti i sigurnosti, odnosno incidentima koji su se desili tokom utakmice,
- odlazi u delegatsku prostoriju gdje sa ovlašćenim licima sačinjava zapisnik sa utakmice i isti šalje preko informacionog sistema COMET,
- prije napuštanja stadiona, nakon što se zahvali organizatorima utakmice, ukoliko je to potrebno, može im dati kratke preporuke za bolje organizovanje budućih utakmica.

- Po napuštanju stadiona, dužan je obavijestiti Komisiju za takmičenje FSCG da je završio sa planiranim aktivnostima na stadionu i da je napustio službene prostorije.
- Sačinjava delegatski izvještaj u COMET sistemu.

(„Delegatski izvještaj, da bi bio od koristi nadležnim organima koji vode takmičenje i drugim organima FSCG, mora da bude detaljan i da sadrži sve elemente koji se odnose na organizaciju utakmice, pitanja u vezi sa bezbjednošću i sigurnošću, stanja infrastrukture na stadionu, ponašanju igrača i službenih lica, ponašanju publike i svim incidentima koji su se desili prije, za vrijeme i nakon završetka utakmice. Navodi u delegatskom izvještaju su od suštinskog značaja za eventualno pokretanje disciplinskog postupka, kao i kasnije izricanje disciplinskih mjera i zato izvještaj mora biti detaljan, precizan i objektivan“).

Delegatski izvještaj dostavlja se elektronski putem kroz sistem COMET.

Delegatski izvještaj, pored opštih podataka (imena timova, rezultata, stadiona gdje se igra utakmica, broja gledalaca, da li je bilo TV prenosa i dr.), mora sadržati sledeće elemente:

1. Generalni opis bezbjednosnih dešavanja

- da li je sve prošlo bez problema,
- da li je bilo incidenata u okolini stadiona,
- da li je bilo neovlašćenih ulazaka na stadion,
- da li su prolazi/stepenice, vrata, kapije na tribinama bili slobodni od prisustva gledalaca kako bi se omogućilo normalno kretanje u slučaju opasnosti.
- pirotehnika/bačeni predmeti na teren/tuče na tribinama/ulazak navijača na teren/rasističko ponašanje/politički i uvrjedljivi transparenti,
- čiji navijači (kog tima) su pravili incidente, priroda prekršaja sa sledećim detaljima:

a) *Pirotehnika*

- koliko,
- u koje vrijeme,
- tip pirotehnike (bengalska vatra, dimna bomba, petarda, baklja, „topovski udar“, raketa i dr.),
- sa kog dijela gledališta je napravljen prekršaj,
- gdje je pirotehničko sredstvo bačeno (da li je ostalo u okviru tribina ili je ubačeno na teren,
- da li je neko od igrača ili službenih lica pogođen i kakve su bile posledice,
- šta je izazvalo ovakvo ponašanje gledalaca.

b) *Upad gledalaca na unutrašnji dio stadiona (teren, atletsku stazu)*

- da li je to bio izolovan slučaj,
- trajanje upada, broj osoba koji su utrčali na teren, čiji su to bili navijači i dr.,
- šta je izazvalo ovakvo ponašanje gledalaca,
- sa kog sektora stadiona su navijači utrčali na teren,
- ponašanje redarske službe i službe obezbeđenja tokom trajanja incidenta.

c) *Nasilje*

- Fizički sukobi/tuče između navijača,
- broj osoba koji je bio uključen u ovakav tip incidenta,
- na kom dijelu stadiona se desio sukob i čiji su to navijači bili,
- da li su tokom fizičkih sukoba bacani razni predmeti (upaljači, kamenje, stolice i sl.),
- da li je bilo napada na igrače i službena lica,
- posledice.

d) Rasističko ponašanje i transparenti - povici sa političkim i uvrjedljivim sadržajem

- koja vrsta rasističkog ponašanja (rasistički transparenti i oznake, zastave, imitiranje "majmunskog govora" i sl.),
- koja vrsta političkih transparenta - sa navođenjem teksta,
- koja vrsta uvrjedljivih povika/skandiranja,
- broj osoba koji je bio uključen u ovu vrstu incidenata,
- trajanje i čiji navijači su bili uključeni u ovakav vid ponašanja,
- reakcija predstavnika organizatora utakmice i službenih lica da bi se prekinulo ovakvo ponašanje (upozorenja preko razglasa na stadionu, intervencija komesara za bezbjednost i redarske službe i dr.).

e) Ponašanje timova (igrača i službenih lica)

- da li je bilo nekih ozbiljnih-neprihvatljivih ponašanja-incidenata,
- kako su se ponašali rezervni igrači i predstavnici stručnih štabova na klupi za rezervne igrače i "tehničkom prostoru", kao i službena lica na "dodatnoj tehničkoj klupi".

Delegat je dužan da u svom izvještaju u COMET sistemu, u poslednjoj rubrici konstatuje: „U dijelu generalnog opisa bezbjednosnih dešavanja, izjašnjavam se:

1. **da nije bilo događaja na utakmici iz upustva o radu delegata definisanim poglavljem VII u tačkama (a-e),**
2. **da je na utakmici bilo dešavanja iz upustva o radu delegata definisanim poglavljem VII i to: (detaljno opisati sva zapažanja koja se odnose na uočeno, uz opis tih dešavanja po tačkama a-e)“.**

Delegat pored gore navedenog u svom izvještaju precizno evidentira dobijene žute i crvene kartone na utakmici, i to na sledeći način:

- prezime i ime igrača koji je dobio karton,
- broj na dresu igrača koji je dobio karton,
- vrstu kartona,
- u kom minutu toka utakmice je karton dodijeljen,
- razlog za dodjelu kartona:

VIII – ZAPISNIK SA UTAKMICE

Pored izvještaja, za svaku utakmicu delegat je dužan da sačini zapisnik. Zapisnik se sastavlja na propisanom formularu, koji se nalazi u COMET sistemu. Delegat, zajedno sa sudijama i predstavnicima klubova, dužan je da se stara o pravilnom unošenju podataka u zapisniku sa utakmice. Zapisnik se sačinjava odmah po završetku utakmice.

IX – STADION

Informacije koje slijede pomoći će delegatu da na stadionu obavi sve zahtijevane dužnosti.

1. Teren za igru

Organizatori utakmice su odgovorni da obezbijede da teren za igru bude pripremljen u skladu sa Pravilima igre. Sudija je pojedinačno odgovoran da se Pravila igre poštuju, uključujući i odredbe koje se odnose na teren za igru i druge instalacije. Zajedno sa delegatom, sudije će posle pregleda sportske opreme, obići teren za igru i ukoliko se konstatuju neke nepravilnosti, preduzeće mjere da se one otklone.

Maksimalna širina linija koje obilježavaju ivice terena, kao i druge linije unutar terena može biti 12cm. Najvažnije je da gol linija mora biti iste širine kao što je širina konstrukcije gola.

Konstrukcija gola mora biti bijele boje sa dimenzijama 7,32cm (širina) i 2,44 cm (visina). Nikakvi dodatni elementi se ne mogu nalaziti u okviru konstrukcije gola.

Nije dozvoljeno komercijalno reklamiranje na terenu za igru, u prostoru koji ograničava mreža na golovima, tehničkom prostoru i 1 metar od graničnih linija od momenta kada ekipe izađu na teren za igru, pa dok ga ne napuste na kraju prvog dijela i od momenta kada se ponovo vrate na teren za igru, pa sve do kraja utakmice. Reklamiranje nije dozvoljeno na golovima, mrežama, stubovima i platnima ugaonih zastavica i ništa od strane opreme (kamere, mikrofoni i dr.), ne može biti zakačeno za njih.

2. Osvjetljenje

Ukoliko se igra noćna utakmica, delegat će sa organizatorima utakmice provjeriti ispravnost uređaja za osvetljenje i upoznati se sa mjerama koje mogu biti preduzete ukoliko dođe do kvara na uređajima ili nestanka električne energije.

Ukoliko tokom utakmice koja se igra pod svjetlošću reflektora nestane električne energije, sudija će zaustaviti igru a timovi će otići u svlačionice (ukoliko se napon struje - napajanje na reflektorima ne vrati u kratkom roku ne duže od 5 minuta). Delegat će kod predstavnika kluba domaćina dobiti informaciju o razlozima nestanka električne energije i da li se isti odnosi samo na stadion ili šire. Pokušaće da se odredi koliko će trajati prekid u snadbijevanju električnom energijom, odnosno kada će se uključiti rezervni sistem napajanja (ukoliko postoji na stadionu). U razgovoru sa direktorom stadiona i licima zaduženim za bezbjednost i sigurnost, kao i predstavnicima oba kluba i sudijom, potrebno je utvrditi koliko je moguće čekati da se utakmica nastavi, odnosno kada će ponovo biti uspostavljen rad reflektora na stadionu. O svemu ovome delegat obavještava Komisiju za takmičenje FSCG. Sudija donosi konačnu odluku o prekidu utakmice, a preostalo vrijeme odigraće se u skladu sa Propozicijama takmičenja.

3. Opšte stanje stadiona

Delegat će u svom izvještaju dati i podatke o stanju stadiona na kome se igra utakmica (da li su tribine i stolice očišćene, stanje sanitarnih prostorija, punktovi za osvježenje, konfor gledalaca, organizacija prodaje ulaznica i sl.). Delegat će organizatoru utakmice skrenuti pažnju na eventualne nedostatke i ukoliko je moguće, naložiti da se isti isprave prije početka utakmice. U svakom slučaju izvještaj delegata po ovim pitanjima, poslužiće nadležnim organima koji vode takmičenje, da od uprave stadiona, odnosno kluba koji tu igra utakmice kao domaćin, traže ispravljanje uočenih nedostataka i dovođenje u skladu sa zahtijevanim standardima.

X - ORGANIZACIJA UTAKMICE

1. Zastave

Na stadionima gdje se igraju utakmice Prve, Druge, Omladinske, Kadetske, Pionirske i Ženske lige, kao i u završnom takmičenju za Kup Crne Gore i Baraž utakmicama, odnosno salama gdje se igraju utakmice Futsal lige moraju postojati jarboli, na kojima će u uslovima domaćih takmičenja obavezno biti istaknute državna zastava Crne Gore, zastava Fudbalskog saveza Crne Gore i sponzora Prve lige. Sve zastave klubovima dostavlja FSCG. Klub domaćin može istaći i svoju zvaničnu zastavu.

Imajući u vidu propise UEFA preporučuje se da stadioni imaju pet jarbola. Nepoštovanje isticanja zastava delegat će navesti u svom izvještaju.

2. TV kamere oko terena za igru

TV instalacije oko terena za igru ne smiju predstavljati bilo kakvu opasnost za igrače, sudije i gledaoce. Položaj kamera ne smije ometati vidik sa klupe za rezervne igrače i položaja 4. sudije, a takođe ne smije opstruisati pogled gledalaca na sve djelove terena.

Sudija i delegat mogu zahtijevati da se promijeni položaj djelova TV opreme koji mogu da predstavljaju opasnost za učesnike utakmice. Ukoliko je potrebno, TV ekipi može se pružiti odgovarajuća zaštita sa redarima, koji će štititi prostor gdje se oni nalaze.

Pozicija reportera na nivou terena za igru (2 osobe), takođe mora biti locirana tako da ne ometa funkcionisanje službenih lica na utakmici, a dodatne pozicije mogu se nalaziti iza oba gola.

3. Pozicija predstavnika medija oko terena za igru

U principu, nakon ulaska timova na teren pred početak utakmice i postrojanja na sredini terena, fotografi trebaju da budu locirani iza panoa sa reklamama (ukoliko ih ima) i da sa te pozicije slikaju igrače i sudije. Tokom utakmice pozicija fotografa je predviđena iza golova odnosno od korner zastavice do linije peterca na sve četiri strane terena. Prvobitnu poziciju koju prije početka utakmice zauzmu fotografi, ne mogu je mijenjati tokom odigravanja utakmice, a promjena pozicije im je dozvoljeno samo tokom poluvremena.

Predstavnici pisanih medija i TV i radio komentatori nalaze na za to predviđenim pozicijama .

4. Polivanje terena

U skladu sa propozicijama takmičenja polivanje terena zavisi od odluke kluba domaćina. Polivanje terena mora biti završeno 60 minuta prije početka utakmice. Klub domaćin može organizovati i dodatno polivanje terena koje se može obaviti u intervalu 10-5 minuta prije početka utakmice, odnosno u poluvremenu (najduže 5 minuta). Odluku o tomu da li je neophodno izvršiti polivanje terena donosi klub domaćin. Plan polivanja terena klub domaćin je dužan da saopšti gostujućem timu i sudijama najkasnije 75 minuta prije početka utakmice. Samo sudija, u skladu sa okolnostima i u interesu sigurnosti igrača može promijeniti plan polivanja terena.

Dužnost delegata je da nadgleda da li je polivanje terena sprovedeno u dogovorenim terminima i na svim djelovima terena ravnomjerno i da svako odstupanje od toga (nepravilnost), navede u svom delegatskom izvještaju.

5. Visina trave

Ukoliko uz konsultaciju sa sudijom bude ustanovljeno da visina trave na terenu za igru nije optimalna (maksimalno 3,00 cm), delegat će to navesti u svom izvještaju, kako bi se takva situacija eliminisala za sledeću utakmicu.

6. Zagrijavanje pred početak utakmice

Zagrijavanje igrača oba tima pred početak utakmice, ne može trajati duže od 35 minuta (najmanje 30 minuta) i mora biti završeno 10 minuta pred početak utakmice. Zagrijavanje se obavlja na terenu na kome će se odigrati utakmica. Sudija može donijeti odluku da se zagrijavanje pred utakmicu ne obavi na glavnom terenu, u slučaju da takvo zagrijavanje može ozbiljno oštetiti teren (u slučaju vremenskih nepogoda i sl.). U tom slučaju organizator utakmice mora omogućiti drugi prikladan teren za zagrijavanje, koji se nalazi u neposrednoj blizini glavnog terena.

7. Skupljači lopti

U slučaju kada lopta napusti teren za igru, mora se što prije vratiti igračima, tako da prekid utakmice bude što kraći. U tu svrhu klub domaćin je dužan da angažuje skupljače lopti (dječake/djevojčice), koji će tokom utakmice zauzeti svoja mjesta oko terena (uobičajeno 10-12 pozicija). Skupljači lopti moraju da budu edukovani za tu dužnost i da imaju isti način ponašanja kada loptu dodaju igračima domaćeg ili gostujućeg tima (bez odugovlačenja u predaji lopte, pogrešno dostavljanje i dr.).

U slučaju da klub domaćin nije obezbijedio dovoljan broj skupljača lopti delegat može zahtijevati povećanje njihovog broja. Skupljači lopti moraju biti jednoobrazno obučeni.

Neadekvatno ponašanje skupljača lopti delegat je dužan da navede u svom izvještaju i da nakon završetka utakmice o tome usmeno obavijesti predstavnike kluba domaćina.

8. Pratioci igrača

Prilikom izlaska na teren pred početak utakmice, igrači mogu imati pratiocice-djecu mlađeg uzrasta (preporučuje se visina do 140cm). U tom slučaju obje ekipe moraju imati pratiocice. Djeca ne mogu nositi majice sa reklamama određenih proizvoda ili sponzora, a eventualni tekst poruke na majicama (npr. humanitarna akcija i sl.), mora da dobije saglasnost delegata.

9. Procedura rukovanja/himna/muzika/saopštenja preko razglasa

Kada igrači i sudije izlaze na teren pred početak utakmice, postrojavaju se na centru terena, 5-10 m od aut linije. U principu klub domaćin se postavlja lijevo, a gostujući desno (gledano sa centralne tribine). Gostujući tim kreće da se rukuje sa sudijama, pa domaćim timom, a zatim domaći tim sa sudijama.

Tokom određenih utakmica - finalna utakmica Kupa Crne Gore u svim takmičenjima, svira se nacionalna himna (muzika i tekst - stihovi), tokom koje igrači stoje kao u formaciji pred rukovanje.

Prilikom izlaska igrača na teren može se koristiti muzika koja je specifična za domaći tim i njegove navijače, a isto u kraćem obliku može se koristiti prilikom postizanja gola za domaći tim. Za vreme trajanja igre ne smije se emitovati nikakva muzika.

Preko razglasa se mogu emitovati razne poruke (poruke dobrodošlice za gostujuće navijače, upozorenja navijačima da prekinu sa korišćenjem pirotehnike i sl.).

U slučaju gore navedenih principa delegat ima pravo da skrene pažnju klubu domaćinu da prekine sa nekorektnim ponašanjem. Sve nekorektnosti delegat je dužan da navede u svom izvještaju.

10. Predigra/drugi događaji pred početak utakmice

U principu predigre na utakmicama ili drugi zabavni sadržaji mogu se dozvoliti samo u slučaju da ne narušavaju kvalitet terena ili da nemaju drugi negativan efekat na utakmicu. Odluke o predigramima na utakmicama Prve i Druge lige (kao i utakmica završnice Kupa i Baraža) u načelu donosi i odobrava Komisija za takmičenje FSCG. Svi događaji pred početak utakmice ne smiju narušiti dogovoreni početak utakmice.

Događaji koji prethode utakmici ne smiju imati bilo kakav politički sadržaj ili takav karakter da dovedu navijače u sukobe.

Ovakvi događaji mogu se održavati i tokom poluvremena ali nikako ne smiju ometati zagrijavanje rezervnih igrača na terenu.

Upotreba pirotehnike apolutno nije dozvoljena. Vatromet se može organizovati van prostora stadiona (a da bude vidljiv na stadionu), samo uz prethodnu saglasnost nadležnog državnog organa i nadležnih Komisija FSCG.

Klub domaćin je odgovoran za organizaciju svih gore navedenih događaja, a sve nepravilnosti delegat će registrovati u svom izvještaju.

11. Minut ćutanja

Državni organ ili FSCG može naložiti da se pred početak utakmice održi minut ćutanja. Takođe, klub domaćin može uputiti organu koji vodi takmičenje zahtjev da se održi minut ćutanja posvećen istaknutom članu tog kluba

(bivši fudbaler, funkcioner i sl.). Nadležni takmičarski organ pismeno će odgovoriti klubu koji je podnio zahtjev za minutom ćutanja.

U slučaju da se neposredno pred utakmicu klub obrati delegatu sa zahtjevom za minutom ćutanja, delegat će kontaktirati Komisiju za takmičenje FSCG i tražiti saglasnost za sprovođenje navedenog.

Delegat je dužan da sa odlukom u vezi minuta ćutanja pravovremeno obavijesti sve učesnike utakmice i da ih upozna sa uobičajenom procedurom u takvim situacijama (22 igrača i trojica sudija stoje oko kruga na centru igrališta). Preko razglasa spiker poziva sve učesnike utakmice da se oda počast određenoj osobi/osobama.

Igrači klubova/kлуба mogu nositi i crni flor na rukavu, kao odavanje počasti preminulom/preminulim, što takođe podliježe odobrenju delegata, odnosno nadležnog takmičarskog organa.

Sve gore navedene aktivnosti ne smiju uticati na pravovremeni početak utakmice.

12. Dolazak timova i službenih lica na stadion

Da bi se osigurala pravilna i blagovremena priprema za odigravanje utakmice, kao i dogovoreni početak utakmice timovi su dužni da na stadion dođu najkasnije 75 minuta pred početak utakmice. Delegat je dužan da na stadionu bude 120 minuta prije početka utakmice, a sudije su dužne da na stadionu budu najmanje 90 minuta pred početak utakmice. U slučaju da je u pitanju utakmica visokog rizika, delegatu se preporučuje da na stadionu bude i ranije, a zavisno od situacije, stepena rizika i sprovođenja plana preventivnog djelovanja. Takođe, u slučaju loših vremenskih uslova, delegat treba ranije da bude na stadionu i da zajedno sa predstavnicima kluba domaćina pokuša da stvori uslove za odigravanje utakmice.

Poznato je da priprema igrača za utakmicu zahtijeva određeno vrijeme (presvlačenje, zagrijavanje), tako da u slučaju opravdanog kašnjenja i razloga više sile, vrijeme početka utakmice se može prilagoditi situaciji. Ovakva odluka uvijek se donosi uz konsultacije sudije i delegata, dva tima i komesara za bezbjednost.

Pri donošenju ovakve odluke, mora se imati u vidu preporuka Medicinske komisije UEFA da igrači imaju najmanje 20 minuta vremena za zagrijavanje.

Sve činjenice u vezi kašnjenja nekog tima na utakmicu, delegat će navesti u svom izvještaju.

13. Igrači i pregled dokumenata za identifikaciju igrača

Spisak igrača (11 u startnoj postavi i 9 rezervi), zajedno sa imenima lica koja će sjediti na klupi za rezervne igrače (8 službenih lica klubova) dostavljaju se delegatu najkasnije 60/45 minuta prije početka utakmice, nakon što ih predstavnici klubova unesu u COMET sistem. Ovlašćeni predstavnici klubova su dužni da uz spisak igrača predaju fudbalske legitimacije igrača koji će nastupiti ukoliko to delegat zahtijeva. Identifikacija igrača i službenih lica se može izvršiti i putem lične karte ili putne isprave, ukoliko fudbalske legitimacije ne budu dostupne. Igrač koji prilikom utvrđivanja identiteta nema odgovarajući identifikacioni dokument, nema pravo nastupa na konkretnoj utakmici. Predstavnici klubova su dužni da na zahtjev delegata pokažu licence trenera, ljekara, fizioterapeuta i predstavnika kluba. Kopije zapisnika sa sastavima timova dostavljaju se predstavnicima oba kluba i sudijama utakmice. Procedura identifikacije igrača i službenih lica, kao i dostavljanje spiskova se odnosi i na utakmice Futsal lige.

Delegat, u skladu sa ovlaštenjima iz Pravilnika o takmičenju FSCG, može zabraniti nastup igraču koji nema zvaničnu potvrdu o važećem ljekarskom pregledu, a koji je unijet u informacioni sistem COMET.

Ovlašćeni predstavnici klubova mogu izvršiti uvid u dokumenta igrača u prisustvu delegata.

Klubovi su odgovorni za ispravnost nastupa svojih igrača i sudija i delegat po tim pitanjima ne treba da iznose svoja mišljenja. Ukoliko jedan klub ima prigovor na nastup određenog igrača iz protivničkog tima, dužnost delegata

je da o tome obavijesti drugi tim i da ih još jednom podsjeti da su oni odgovorni za eventualni neispravan nastup njihovog igrača. Delegat će u svom izvještaju navesti da će uslijediti pismena žalba na nastup određenog igrača.

Klub koji smatra da je protivnički igrač nepravilno nastupio na utakmici, pismenu, formalnu i obrazloženu žalbu dostavlja najkasnije u roku od 48 časova od završetka utakmice organu koji vodi takmičenje.

14. Klupa za rezervne igrače, i prostor za zagrijavanje

O tome kojem timu će pripasti koja klupa za rezervne igrače odlučuje klub koji je domaćin utakmice i koji tradicionalno koristi određenu klupu. Ukoliko se igra finalna utakmica Kupa Crne Gore ili utakmica baraža na neutralnom terenu, u principu klub koji je formalno određen kao domaćin, nalaziće se na lijevoj, a „gostujući“ tim na desnoj strani.

Na glavnoj klupi mogu sjedjeti 9 rezervnih igrača i 8 službenih lica kluba, od kojih jedan obavezno mora da bude klupski doktor. Ukoliko klupe za rezervne igrače imaju više stolica od predviđenih (17), ostale stolice moraju biti prekrivene odgovarajućim presvlakama ili obilježjima.

Igrači koji nisu navedeni u zapisniku kao rezervni igrači ne mogu sjedjeti na glavnoj klupi i dodatnoj tehničkoj klupi.

Zonu za zagrijavanje rezervnih igrača tokom trajanja utakmice (iza prvog pomoćnog sudije ili iza gola), određuje sudija utakmice i to saopštava delegatu i predstavnicima klubova. U isto vrijeme mogu se zagrijavati najviše tri igrača jednog tima, što kontroliše četvrti sudija. Igračima koji se zagrijavaju instrukcije može da daje jedan trener koji je prijavljen u protokol utakmice.

Sudije se zagrijavaju u za to predviđenom prostoru (centralni dio terena, preko puta glavne tribine - VIP sektora).

Pravilnu primjenu gornjih pravila tokom utakmice kontrolišu četvrti sudija i delegat, koji su dužni, da u slučaju nepoštovanja istih, odmah zahtijevaju njihovo poštovanje i pravilnu primjenu.

Za utakmice Futsal lige primjenjuje se poseban Pravilnik koji uređuje ove i druge odredbe, i koje će se sprovoditi ukoliko ovim Uputstvom nisu definisani.

Sva nepoštovanja gore navedenih pravila delegat će navesti u svom izvještaju.

15. Zamjene igrača koji su se povrijedili tokom zagrijavanja

Kada se igrač čije ime je unijeto u zapisnik utakmice (koji je 45 minuta prije početka utakmice dostavljen sudiji, delegatu i timovima i ako utakmica još nije počela), povrijedi tokom zagrijavanja, isti može biti zamijenjen sa novim igračem, koji je naveden u zapisniku kao jedan od devet rezervnih igrača. Delegat može zahtijevati od kluba koji je izvršio ovakvu zamjenu (od klupskog ljekara), da nadležnom takmičarskom organu, u roku od 24 sata od završetka utakmice, dostavi validan i detaljan medicinski izvještaj, kojim se potvrđuje da je u pitanju bila povreda teže prirode. Takmičarski organ će isti proslijediti Medicinskoj komisiji FSCG, koja će dati stav po ovom pitanju.

U slučaju da je došlo do ovakve zamjene, ista se mora unijeti u zapisnik (na način da se ime igrača koji se povrijedio precrta, a strelicom se ime igrača koji je označen kao rezerva usmjeri ka mjestu gdje se nalazi ime povrijeđenog igrača). Delegat o izmjeni obavještava sudiju, protivnički tim i oficira za medije.

Da bi kvota od devet rezervnih igrača ostala nepromijenjena, dozvoljeno je da se ista dopuni sa igračem koji prvobitno nije bio unijet u zapisnik ali koji mora biti na spisku licenciranih igrača tog kluba u tekućoj sezoni, tako da broj igrača koji se tokom utakmice nalaze na klupi za rezervne igrače ostaje (9). Kod rezervnih igrača koji se zamjenjuju, a koji se nisu nalazili u „startnih 11“, ime igrača koji se povrijedio se precrta i dopiše se ime novog igrača. Delegat o izmjeni obavještava sudiju, protivnički tim i oficira za medije.

Zahtjevi za izmjenu igrača u smislu gore navedenog, a koji nisu uslovljeni povredom na zagrijavanju, neće se prihvatiti. Zamijenjeni igrač ne može sjediti na klupi za rezervne igrače ili na dodatnoj tehničkoj klupi.

16. Suspendovani igrači

U Pravilima igre, navedeno je da igrač ili rezervni igrač koji su tokom utakmice dobili crveni karton moraju napustiti teren i tehnički prostor.

Suspendovani-kažnjeni igrači ne smiju sjediti na klupi za rezervne igrače, dodatnoj tehničkoj klupi, niti se tokom utakmice mogu nalaziti na bilo kom drugom dijelu terena, što se odnosi i na sve sledeće utakmice za koje im se izrečena kazna odnosi. Ovo praktično znači sledeće:

- suspendovani igrač ne može biti na bilo kom dijelu terena tokom trajanja utakmice (uključujući i poluvrijeme),
- može biti na terenu prije i poslije utakmice,
- može davati intervju u zoni za fleš intervju ili TV studiju unutar stadiona prije i poslije utakmice, kao i u poluvremenu,
- može davati intervju pored terena prije i poslije utakmice,
- ne može davati intervju na terenu za vreme poluvremena
- ne može obavljati ni druge obaveze – poslove i ako posjeduje licencu ili ovlašćenje za to, za vrijeme trajanja suspenzije.

17. Suspendovani-kažnjeni treneri i druga tehnička lica

Trener tima, koji je od strane disciplinskih organa FSCG **kažnjen zabranom vođenja tima na utakmici**, mora se pridržavati sledećih pravila:

- može učestvovati na konferenciji za štampu, koja se održava dan uoči utakmice,
- po dolasku na stadion mora odmah otići na tribine, što znači da mu nije dozvoljen odlazak u svlačionicu, teren ili tehnički prostor tokom čitavog trajanja utakmice,
- utakmicu može pratiti samo sa tribina i ne smije komunicirati sa osobama koje se nalaze na klupi za rezervne igrače od momenta dolaska na stadion do završetka utakmice,
- petnaest minuta nakon završetka utakmice, može ući u svlačionicu svog tima i biti dostupan predstavnicima medija radi intervjua. Na konferenciji za štampu poslije završetka utakmice, biće prisutan pomoćni trener koji je vodio tim na toj utakmici, ukoliko suspendovani trener ne želi da bude prisutan na istoj.

Trener koji je tokom utakmice isključen od strane sudije, mora se odmah udaljiti sa terena za igru i neposredne okoline (tehničkog prostora i tunela) i može otići na tribine ili u svlačionicu. Može sjediti na tribinama sve dok njegovo ponašanje ne bude počelo da ometa gledaoce u posmatranju utakmice ili da utiče na normalan tok utakmice. Ovo praktično znači sledeće:

- isključeni trener može otići na tribine ili u svlačionicu,
- ukoliko se nalazi na tribini može otići u svlačionicu tokom poluvremena, gdje može da komunicira sa igračima i tehničkim osobljem,
- nije mu dozvoljeno da direktno ili indirektno komunicira tokom utakmice sa bilo kim koji sjedi na klupi za rezervne igrače. Nije mu dozvoljena direktna komunikacija sa igračima i tehničkim osobljem u periodu nakon završetka utakmice i početka produžetaka ili nakon produžetaka i izvođenja kaznenih udaraca sa 11m,
- isključeni trener ne može prisustvovati konferenciji za štampu poslije utakmice. (kod UEFA može).

Sve prethodno odnosi se i na isključenje sa utakmice bilo kog od tehničkih lica koji sjede na klupi za rezervne igrače/dodatnoj tehničkoj klupi. Jedini izuzetak odnosi na timskog doktora, koji zbog izuzetne važnosti medicinske zaštite igrača, može ostati na klupi za rezervne igrače i dalje obavljati svoju funkciju.

Delegat će u svom izvještaju navesti sve činjenice vezane za adekvatno ili neadekvatno ponašanje trenera u gore navedenim situacijama.

18. Utmikica u uslovima velikih vrućina

U slučaju da se tokom utakmice očekuju velike vrućine (ako očekivana temperatura prelazi 32 stepena), delegat može obavijestiti sve učesnike utakmice da će se tokom utakmice (u svakom poluvremenu po jednom), primijeniti pauza za osvježanje igrača. Klub domaćin treba da pripremi vodu/led/svježe ubruse i sl, koji će se nalaziti pored terena, kod klupa za rezervne igrače. Pauza za osvježanje će biti primijenjena od strane sudije utakmice u 30. i 75. minutu i trajće oko 1 minuta. Za vrijeme pauze sat koji mjeri vreme na stadionu, nastviće da radi. Ova odluka mora biti saopštena klubovima prije početka utakmice, kako bi se unaprijed znalo da će doći tokom odigravanja utakmice do pauze za osvježanje.

Takođe, tokom utakmice igrači mogu da se osvježavaju i piju iz plastičnih flaša, koje im mogu biti dodate (ne bačene) iz tehničkog prostora. Takođe, flaše sa vodom mogu biti raspoređene oko terena, da bi ih igrači koristili tokom prekida igre. Timovi moraju koristiti sopstvene flaše sa vodom, zbog mogućih implikacija na doping kontroli.

Klubovima koji za utakmice mlađih selekcija koriste teren sa vještačkom podlogom, nije dozvoljeno da na istom igruju zvaničnu utamicu ako temperatura vazduha prelazi 27 stepeni, već se utakmica mora igrati na terenu sa prirodnom podlogom. Izuzetno ako je temperatura vazduha veća od 27 stepeni i ne prelazi 30 stepeni, ako su saglasna oba kluba utakmica se može odigrati na terenu sa vještačkom podlogom.

19. Utmikica u zimskim i uslovima velikih hladnoća

U skladu sa preporukama Medicinske komisije UEFA, ukoliko je temperatura na stadionu 60 minuta prije početka utakmice -15°C (i niža), utakmica će se odigrati samo u slučaju ako su oba kluba saglasna.

Snijeg i magla mogu otežati normalno odigravanje utakmice i zato utakmica u takvim uslovima može kasniti sa početkom, biti prekinuta ili otkazana. Delegat će prilikom dolaska na stadion provjeriti da li je klub domaćin pripremio tzv. "zimske lopte". Ukoliko je teren prekriven snijegom linije na terenu treba da budu iscrtane u crvenim, plavim ili narandžastim bojama (ukoliko sav snijeg nije prethodno očišćen).

20. Utmikica koja se igra bez prisustva publike

U uslovima kada je klub domaćin od strane nadležnih disciplinskih organa FSCG kažnjen mjerom da utamicu igra bez prisustva publike, primjenjuju se odgovarajuće odredbe Disciplinskog pravilnika FSCG.

Na utakmicama koje se zbog kazne izrečene klubu, igraju bez prisustva publike, mogu biti prisutni: delegat i sudije utakmice; klubovi sa po 45 članova, uključujući igrače koji su prijavljeni u zapisniku utakmice i ostala službena lica koja se, u skladu sa odgovarajućim propozicijama takmičenja, nalaze na klupama za rezervne igrače; dežurni ljekar, 2 saniteta sa nosilima i vozač dežurnih sanitetskih kola; potreban broj policajaca i redara; članovi odgovarajućih tehničkih službi (električno osvetljenje, vodoinstalacije, protivpožarna zaštita i sl.) s tim što delegat odobrava potreban broj ovih lica; dječaci sakupljači lopte; predstavnici sredstava informisanja (štampa, radio i televizija) sa urednim akreditacijama, kao i predstavnici FSCG i druga lica koja učestvuju u organizaciju i kontroli takmičenja.

21. Procedura u vezi anti-rasizma

Pravila koja se primjenjuju u slučaju pojave rasističkog ponašanja gledalaca na stadionu data su u prilogu 1. Ovog Uputstva. UEFA je ovaj princip uvela još 2009. godine, pa će se ove procedure primjenjivati i u radu delegata FSCG. Suština je da se borba protiv rasizma i drugih negativnih pojava na utakmicama vodi ne samo prije utakmice (prevencija) i posle utakmice (disciplinske mjere), nego da se takvo ponašanje spriječi i konkretnim mjerama tokom same utakmice. Zato je ustanovljena procedura tzv. „tri koraka“, što znači da se utakmica sa ovakvim incidentima može privremeno zaustaviti, privremeno prekinuti i trajno prekinuti.

Delegat je dužan da prilikom dolaska na stadion usaglasi sa klubom domaćinom da odgovarajuća dokumenta-instrukcije budu spremne i da se nalaze na raspolaganju osobi koja je spiker na razglasu u slučaju da dobije instrukcije od delegata da ih pročita.

Primjenu pravila „tri koraka“ može tražiti sudija ukoliko ocijeni da situacija na stadionu to zahtijeva. Delegat (ukoliko se nalazi u VIP loži) odlazi do sudije i obavlja konsultacije sa njim. Delegat, ukoliko uoči negativno ponašanje navijača, može preko četvrtog sudije tražiti od sudije da prekine igru i postupi u skladu sa navedenim pravilom (konačna odluka po ovom pitanju je u nadležnosti sudije).

Ovo Uputstvo primjenjivaće se počev od takmičarske sezone 2025/2026.

**PREDSJEDNIK
KOMISIJE ZA TAKMIČENJE FSCG**

Božidar Bulatović

NAČIN FORMIRANJA DELEGATSKE LISTE I PROCEDURE

Dužnost delegata FSCG na utakmicama Meridianbet 1.CFL, Druge CFL, kao i Omladinske, Kadetske, Pionirske, Ženske i Futsal lige Crne Gore, kao i u završnom takmičenju za Kup Crne Gore i Baraž utakmice može obavljati lice koje se nalazi na listi delegata FSCG koju utvrđuje Izvršni odbor FSCG na predlog Komisije za takmičenje.

1. Na listi delegata FSCG može se nalaziti lice koje ispunjava sledeće uslove:
 - Da nije napunio 65 godina života u trenutku uvrštavanja na listu delegata;
 - Da je upoznat sa propisima fudbalske organizacije, a posebno sa odredbama Pravila fudbalske igre, Pravilnika o fudbalskim takmičenjima, Propozicijama svih takmičenja, Pravilnikom o bezbjednosti i sigurnosti na fudbalskim utakmicama i Uputstvom za rad delegata;
 - Ukoliko je delegat osuđivan za krivična djela sa elementima korupcije, kao i za druga teža krivična djela, za koja se gonjenje preduzima po službenoj dužnosti, a za koja je propisana kazna zatvora 10 godina i više.
 - Da je zdravstveno sposoban za obavljanje dužnosti delegata;
 - Da se ne nalazi na listi delegata, radnika ili posmatrača na utakmicama bilo kog drugog stepena takmičenja koji nije u nadležnosti Komisije za takmičenje FSCG;
 - Da je položio test znanja za listu delegata na koju se predlaže;
 - Da nije licenciran i da ne obavlja druge poslove u nekom od klubova koji učestvuju u takmičenju;
 - U slučaju prelaska na listu većeg ranga da je na nižoj listi delegata, obavljao dužnost najmanje 2 godine,
 - Da je delegiran na najmanje tri utakmice povećanog bezbjednosnog rizika, na kojim je od strane Komisije za takmičenje FSCG ocijenjen pozitivno za napredak u veći stepen (naprednoj listi delegata), za narednu takmičarsku sezonu;
2. Komisija za takmičenje FSCG, prije početka takmičarske sezone, dostavlja listu sa predlogom delegata za narednu takmičarsku sezonu Izvršnom odboru FSCG, koju isti razmatra i utvrđuje.
3. Od takmičarske sezone 2024/2025 formirane su tri liste delegata i to:
 - Elitna lista delegata
 - Prva grupa delegata
 - Druga grupa delegata

4. Delegati koji se nalaze na Elitnoj listi, od strane Komisije za takmičenje FSCG tokom takmičarske sezone biće delegirani prvenstveno na utakmica Meridianbet 1.CFL, kao i na utakmicama visokog rizika Druge CFL, odnosno na utakmicama mladih kategorija (omladinske i kadetske lige), većinom na utakmicama koje imaju rezultatski značaj;
5. Delegati koji se nalaze na listi Prve grupe, od strane Komisije za takmičenje FSCG tokom takmičarske sezone biće delegirani prvenstveno na utakmicama Druge CFL, a u odnosu na procjenu Komisije za takmičenje i na određenim utakmicama Meridianbet 1.CFL, kao i na utakmicama mladih kategorija (omladinske i kadetske lige);
6. Delegati koji se nalaze na listi Druge grupe, od strane Komisije za takmičenje FSCG tokom takmičarske sezone biće delegirani prvenstveno na utakmicama Prve i Druge Futsal lige, a u odnosu na procjenu Komisije za takmičenje i na određenim utakmicama Druge CFL, kao i na utakmicama mladih kategorija (omladinske, kadetske, pionirske i lige) i Prve ŽFL;
7. Tokom takmičarske sezone Komisija za takmičenje FSCG delegatima sa sve tri liste, daje instrukcije, usmjerava i prati njihov rad, uz analiziranje svih utakmica na kojim su delegirani (Prve i Druge lige) radi praćenja potencijala, odnosno konkretnih aktivnosti za svakog delegata pojedinačno, uz ocjenjivanje njihovog rada. Na kraju svake takmičarske sezone, pravi se ukupna ocjena za svakog delegata, iz koje se pravi zaključak i formira nova lista delegata za narednu takmičarsku sezonu.
8. Dužnost delegata sa liste Fudbalskog saveza Crne Gore prestaje u sledećim slučajevima:
 - Delegatu koji je navršio 65 godina života;
 - Ukoliko se utvrdi disciplinska odgovornost delegata za dva disciplinska prekršaja u jednoj takmičarskoj sezoni;
 - Ne dolazak na utakmicu na koju je prethodno delegiran od strane Komisije za takmičenje FSCG (obaviješten elektronskim putem) a da pritom nije opravdao svoj izostanak;
 - Davanje izjava i komentara za medije suprotno Pravilima;
 - Objavljivanje i činjenjem dostupnih (mediji, društvene mreže, portali i sl.) zvaničnih dokumenata i drugih službenih pismena FSCG;
 - Koji je u toku jedne takmičarske sezone na utakmici na kojoj je delegiran od strane Komisije za takmičenje FSCG ocijenjen negativnom ocjenom zbog propusta u radu;
 - Ukoliko delegat nije zdravstveno sposoban za obavljanje dužnosti;
 - Prije početka takmičarske sezone na zvaničnom testiranju od ukupno 50 poena osvoji manje od 26 poena;
 - U toku takmičarske sezone prekrši kodeks ponašanja u komunikaciji, odnosu i ponašanju sa Komisijom za takmičenje FSCG ili drugim organima Saveza;
 - Ne postupa po datim instrukcijama i uputstvima dobijenim od strane Komisije za takmičenje FSCG ili donosi odluke i postupa suprotno Uputstvu o radu delegata;
 - Na svoj lični zahtjev obavijesti Komisiju za takmičenje FSCG da više nije u mogućnosti da obavlja dužnost delegata;
9. Komisija za takmičenje FSCG sprovodi postupak o uklanjanju delegata sa liste usled utvrđenog/ih prekršaja iz tačke 8, odnosno odlučuje u odnosu na težinu prekršaja o načinu delegiranja delegata na utakmicama tokom takmičarske sezone u kojoj je počinjen prekršaj.

Ove Procedure primjenjivaće se počev od takmičarske sezone 2025/2026.

**PREDSJEDNIK
KOMISIJE ZA TAKMIČENJE FSCG**

Božidar Bulatović

PRILOG 1.

U P U T S T V O
ZA SLUŽBENA LICA – DELEGATE FSCG NA UTAKMICAMA PRVE I DRUGE CFL I ZAVRŠNOG DIJELA
TAKMIČENJA ZA KUP CRNE GORE I BARAŽ UTAKMICE

Član 1.

U cilju sprečavanja nedoličnog ponašanja gledalaca-navijača na utakmicama Prve i Druge CFL i završnog takmičenja za fudbalski Kup Crne Gore i baraž utakmice, donosi se ovo Uputstvo, koje su službena lica – delegati FSCG dužni da primjenjuju na svim utakmicama u ovim takmičenjima.

Pod nedoličnim ponašanjem u smislu stava 1. ovog člana, smatraju se svi vidovi uvredljivog navijanja, vrijeđanja igrača i drugih aktera utakmice po osnovu rasne, vjerske, etničke ili političke pripadnosti i isticanje transparenata sa takvom sadržinom, kao i drugi slučajevi predviđeni Pravilnikom o bezbjednosti i sigurnosti na fudbalskim utakmicama.

Član 2.

U slučaju incidenata, odnosno nedoličnog ponašanja iz člana 1. stav 2 ovog Uputstva, službena lica FSCG će primjenjivati tzv. "tri koraka", i to:

1. Ozbiljni incidenti - Prvi korak: Zaustavljanje utakmice

Kada sudija utakmice bude upozoren od strane delegata FSCG na utakmici (a preko 4. sudije), da se na tribinama dešavaju ozbiljni incidenti, a koji su predmet ovog uputstva i koji imaju ozbiljan značaj i intezitet, on će, a u smislu Pravila igre, zaustaviti tok utakmice i zatražiti da se preko razglasa na stadionu uputi poruka gledaocima-navijačima, da odmah prestanu sa nedoličnim ponašanjem.

Utakmica će se nastaviti kada saopštenje bude pročitano preko razglasa.

2. Ozbiljni incidenti - Drugi korak: Privremeni prekid utakmice

Ako nedolično ponašanje gledalaca-navijača nije prestalo, a nakon preduzetog "prvog koraka", tj. pokazalo se da saopštenje preko razglasa nije dalo pozitivnog efekta, delegat FSCG će preko 4. sudije upozoriti sudiju, koji će prekinuti utakmicu na određeni period (od 5-10 minuta) i zahtijevati od timova da odu u svlačionice.

Za vrijeme perioda prekida utakmice (5-10 minuta), sudija - delegat će ponovo zatražiti da se preko razglasa pročita tekst, kojim se publika-navijači pozivaju da odmah prestanu za nedoličnim ponašanjem-problematičnim navijanjem i da nastavak takvog ponašanja može dovesti do trajnog prekida utakmice.

Za vrijeme prekida utakmice sudija će se konsultovati sa delegatom FSCG, komesarom za bezbjednost FSCG (ako je određen za tu utakmicu), komesarima za bezbjednost klubova, rukovodiocem policije na stadionu i direktorom stadiona na kojem se igra utakmica, oko mogućih daljih mjera i mogućnosti da se utakmica trajno prekinе.

3. Ozbiljni incidenti - Treći korak: Trajan prekid utakmice

Ako nedolično ponašanje gledalaca-navijača i dalje nije prestalo, a nakon nastavka utakmice posle pauze od 5-10 minuta, što znači da i "drugi korak" nije dao efekta, sudija će definitivno prekinuti utakmicu. Kao i u prethodnim koracima, delegat FSCG će preko 4. sudije signalizirati sudiji da nedolično ponašanje-navijanje nije prestalo i da je potrebno preduzeti dalje mjere.

Međutim, svaka odluka sudije da trajno prekine utakmicu u datim okolnostima, može biti donijeta samo nakon preduzetih svih mogućih mjera, i sagledavanja mogućih posledica po bezbjednost igrača i gledalaca, opštu bezbjednost i ugroženost infrastrukture na stadionu i naravno uz obaveznu i detaljnu konsultaciju sa delegatom FSCG, komesarom za bezbjednost FSCG (ako je određen za tu utakmicu), rukovodiocem policije na stadionu, Komesarima za bezbjednost klubova i direktorom stadiona (odnosno članovima grupe za vezu u smislu odredaba Pravilnika o bezbjednosti i sigurnosti na fudbalskim utakmicama). U principu, sva navedena lica treba da se slože po ovom pitanju.

Član 3.

Sastavni dio ovog Uputstva čini tekst saopštenja, koji se na stadionu, preko razglasa saopštavaju gledaocima, prije početka utakmice i tokom preduzimanja mjera predviđenih u "tri koraka".

Svaki klub Prve i Druge lige, kao i onaj koji se takmiči u završnom dijelu takmičenja za Kup Crne Gore i baraž utakmice, dužan je da ima pripremljen tekst, za svaku situaciju opisanu u "tri koraka".

Delegat FSCG dužan je da prilikom dolaska na stadion (najmanje 120 minuta prije početka utakmice), provjeri da li je na stadionu spreman tekst saopštenja u slučaju incidenata po rasnoj, etničkoj, vjerskoj, političkoj ili sličnoj osnovi, kao i slučajevima predviđenim u Pravilniku o bezbjednosti i sigurnosti FSCG.

PREDSJEDNIK KOMISIJE ZA TAKMIČENJE FSCG

Božidar Bulatović,s.r.

Broj: 2672/2

Podgorica, 03.07.2025.god.

PRILOG 2.

TEKST SAOPŠTENJA U SLUČAJEVIMA NEDOLIČNOG PONAŠANJA GLEDALACA-NAVIJAČA NA FUDBALSKIM STADIONIMA

Delegat FSCG na utakmicama Prve i Druge lige i završnog takmičenja za Kup Crne Gore i baraž utakmice, dužan je da prilikom dolaska na stadion (najmanje 120 minuta prije početka utakmice), provjeri da li je na stadionu spreman tekst saopštenja u slučaju incidenata po rasnoj, etničkoj, vjerskoj, političkoj ili sličnoj osnovi, kao i slučajevima iz Pravilnika o bezbjednosti i sigurnosti FSCG.

Prvo saopštenje:

"Poštovani posjetioci,

Molimo vas za malo pažnje. Ovo je važno sigurnosno obavještenje.

Zbog uočenog rasističkog ponašanja (uvrjedljivog navijanja, vrijeđanja igrača i drugih aktera utakmice ili političkih parola) ili drugog nedoličnog ponašanja dijela gledalaca, koje ugrožava (ometa) tok utakmice, sudija daje napomenu da može da prekine utakmicu.

Rasizam (uvrjedljivo navijanje, vrijeđanje, političke parole) ili korišćenje pirotehnike na fudbalskim stadionima ne smije biti tolerisano. Molimo vas da imate u vidu, odnosno da ovu poruku najozbiljnije shvatite, da će u slučaju nastavka ovakvog ponašanja utakmica biti prekinuta - privremeno ili trajno.

Uživajte u fudbalu i recite glasno i jasno **NE rasizmu (nesportskom navijanju)**.

Hvala vam na razumevanju".

Drugo saopštenje:

"Poštovani posjetioci,

Molimo vas za malo pažnje. Ovo je važno sigurnosno obavještenje.

Zbog činjenice da je rasističko (uvrjedljivo navijanje, vrijeđanje igrača i drugih aktera utakmice, političkih parola), ponašanje u gledalištu nastavljeno (ili prekomjerna upotreba pirotehnike), utakmica se privremeno prekida na _____ minuta (5-10). Timovi će otići u svlačionice.

Još jednom vas podsjećamo da rasizmu (uvrjedljivom navijanju, vrijeđanju igrača i drugih aktera utakmice, političkim i drugim neprikladnim parolama) i drugim vrstama nesportskog navijanja na fudbalskim stadionima ne smije biti mjesta i da takve pojave neće biti tolerisane. Ako se ovakvo ponašanje publike (navijača) nastavi, utakmica će biti trajno prekinuta, a adekvatne disciplinske i druge mjere će biti preduzete prema gledaocima i klubovima.

Ponavljamo, utakmica će se trajno prekinuti ukoliko se ovakvo ponašanje nastavi.

Zahvaljujemo se na pažnji".

Treće saopštenje

"Poštovani posjetioci,

Molimo vas za malo pažnje. Ovo je važno sigurnosno obavještenje.

Sa žaljenjem vas obaveštavamo da je, zbog kontinuiranog rasističkog (uvrjedljivog navijanja, vrijeđanja igrača i drugih aktera utakmice, političkih parola) ponašanja među gledaocima, koje ometa tok utakmice (ili prekomjerne upotrebe pirotehničkih sredstava), **sudija odlučio da trajno prekine utakmicu**. Ponavljamo: **Utakmica je trajno prekinuta**. Mole se svi gledaoci da u miru i redu napuste stadion.

U interesu bezbjednosti, svi gledaoci se mole da slijede instrukcije redara, policije i drugih lica zaduženih za sigurnost na stadionu.

Dalje izjave i informacije o poslasticama prekinute utakmice dobićete putem sredstava javnog informisanja i internet sajta kluba".